

HAKALAINEN

Haukiniemen Hakan jäsenlehti 3

Kesäkuu 2021



Hiesun kentälle kokoonnutaan pelailemaan jalkapalloa tiistaisin ja perjantaisin klo 17.30.

Pääkirjoitus

Talkoot

Talkoilla on vuosisataiset perinteet suomalaisessa yhteiskunnassa. Talkootyö lienee saanut alkunsa jo huomattavasti aiemmin.

Kun maanviljely yleistyi ja kiinteän asutuksen myötä syntyi pieniä asumusryhmiä, rinnakkaiselo loi pohjaa naapurien väliselle työavulle maatalous- ja rakennustöissä.

Talkootyöstä saatu apu oli tärkeä, sillä tehtävää oli paljon ja rahaa vähän. Talkootyöhän on ilman korvausta tehtävää työtä ja tapa auttaa yhteisöä tai yksityishenkilöä.

Haukiniemen Hakan alkuvuosina, suuren jalkapalloinnostuksen aikaan, rahoitus urheilutoiminnalle päädyttiin hankkimaan lavatansseilla.

Puuttui vain lava. Urheilijanuorukaiset pestautuivat puutavarayhtiölle uittotöihin. Näin talkoilla saatu raha käytettiin talkoilla tehtävän lavarakennuksen tarvikkeisiin. Puutavara rakennusta varten saatiin kyläläisiltä lahjoituksena.

Samalla tavalla rakennettiin 1960-luvun puolivälissä Haukiniemeen jääkiekkokaukalo. Kyläläiset lahjoittivat puutavaran kaukalon laitatarpeiksi, ja laidat syntyivät talkootyöllä.

Urheiluseuroille talkootyö on ollut ja on edelleen lähes elinehto. Niin se on myös Haukiniemen Hakalle. Vaikka kilpaurheilutoimintaa ei tällä hetkellä seurallamme ole, tarvitaan lasten ja aikuisten harrasteliikuntaan varoja.

Hiesun kentän ja Haukiniemen kaukalon ylläpidosta kaupunki maksaa pienen avustuksen. Lisäksi inventaariotalkoot lähimarketissa, satunnaiset muut tulot ja jäsenmaksut muodostavat Hakan tulorahoituksen.

Talkooraha käytetään mm. jäänhoitokoneiden polttoaine- ja huoltokuluihin ja luistinten teroitus-koneen sekä muun kaukalonhoitokaluston ylläpitoon. Vakuutusmaksut vievät osansa.

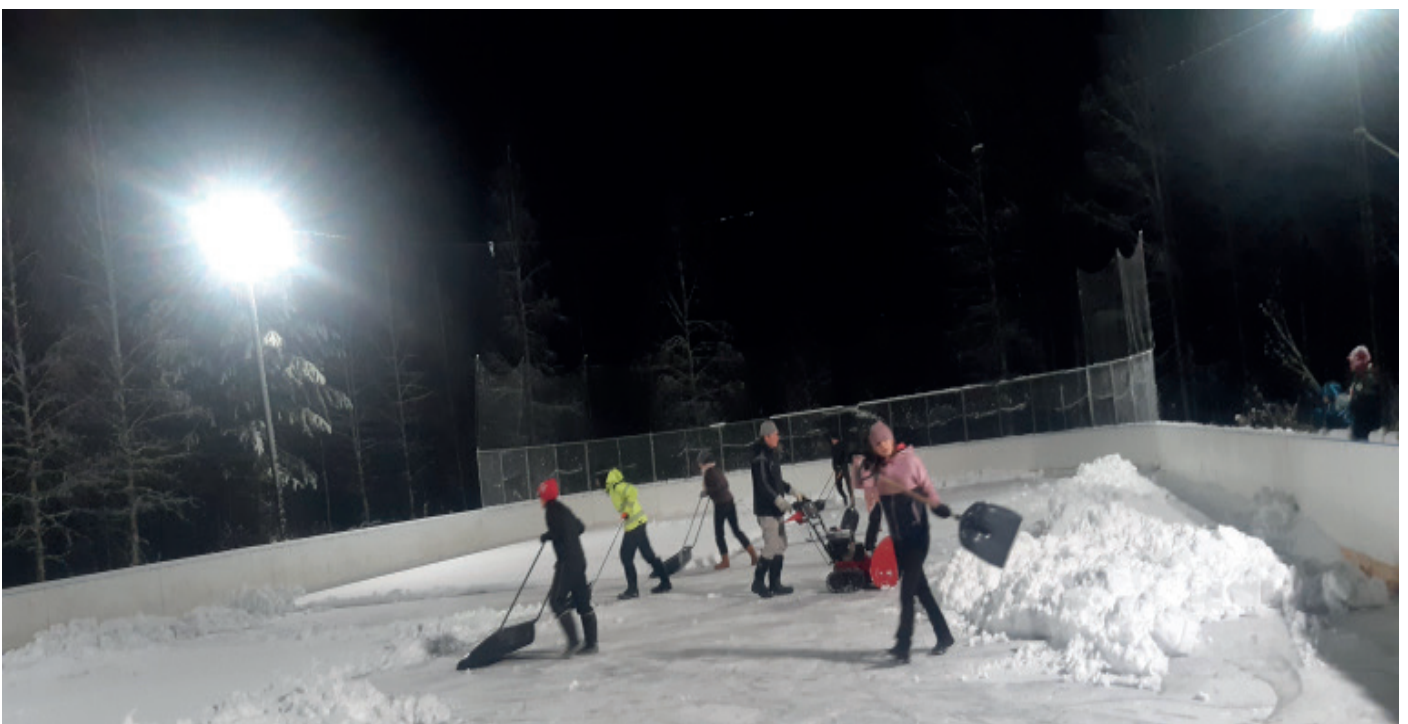
Talvella, kerran viikossa, Hakalla on kuntosali ja palloiluhallivuoro jäsenmaksun maksaneille. Harrastusvälineitäkin joudutaan aika ajoin hankkimaan.

Talkootyöllä mahdollistetaan lasten ja aikuisten monipuolinen liikunnan riemu kylillämme. Kiitos siis kaikille pyyteettömille talkoolaisille arvokkaasta työstä.

PS. Tautitilanteesta johtuen Hakan vuosikokousta ei ole vielä tätä kirjoittaessa pidetty. Johtokunta on kuitenkin kaavaillut jäsenmaksujen pitämistä ennallaan. Siksi rohkenemme liittää lehden välissä jäsenmaksutarjouksen.

Vuosikokouksessa on yleensä jaettu myös Osmon pokaali. Palkintotoimikunnan esityksen mukaisesti se on luovutettu Juvolan koulun yleisurheilukilpailuissa erinomaisesti menestyneille Parkkosten sisaruksille Nikolle ja Nooralle.

Teksti ja kuvat Olli Loikkanen



Kaukalo tyhjenee lumesta talkoovoimin.



**Ylhäällä
vasemmalla
Osmon pokaalin
saajat.**

**Ylhäällä oikealla
Prisman inven-
taariotalkoot
1.1.2021 klo 7**



Loppusilaus jäälle koneellisesti.

Minä: Pirkko Liisa Annikki Vatanen, os. Laurio

Synnyin 25.10.1944 Säämingissä.

huksia ja sairaita kohtaan.

Asun Lähteelässä omakotitalossa, jo 50 vuotta.

Toivon terveyttä ja hyvää vanhuutta ja lapsille rauhallista tulevaisuutta.

Olen työskennellyt Savonlinnan Osuuspankissa yli 42 vuotta ”rahanmyyjäismummona”, kuten poikani on kertonut kyselijöille pienenä.

Jos saisin kaiken vallan, muuttaisin maailmassa sen, että kaikki voisivat elää rauhassa, ilman sotia ja sen aiheuttamaa kurjuutta.

Harrastan talvella käsitöitä, lukemista ja lumitöitä, ja kesällä puuhastelen kasvimaalla, metsässä marjoja ja sieniä poimien ja välillä mökkeillen.

Haukiniemen Hakasta minulle tulee ensimmäisenä mieleen Likolammen luistelut ja sitten Hiesun kentän yleisurheilut, jalkapallo-ottelut ja ennen kaikkea Hakan naisten lentopallojoukkueen kunnanmestaruus, se oli hienoa aikaa.

Lempiruokani on ohravelli, paistettu kuha muusilla sekä raparperiikiseli.

Ilahdun, kun lapsenlapseni tulevat pitämään mummon liikkeessä ja ajan tasalla kehityksestä. Mökillä ilahdun katselemalla tyyntä Haukiveden selkää (jos sattuu olemaan tyyni).

Mieluisin Hakaan liittyvä muistoni on lentopallopelit, iloa arjen keskelle viikoittain. Meillä oli kiva joukkue, lienee geeneissä, kun molemmat tyttäreni pelaavat lentopalloa vieläkin ”vanhoilla päivillään”.

Arvostan edellistä sukupolvea, joka on mahdollistanut meille tämän hyvinvointivaltion. Arvostan myös nykyisiä ahkeria nuoria.

Terveiseni Hakan toimijoille on: Jatkakaa samaan malliin, teette kylän eläväksi ja nuorille hyviä esimerkkejä yhteisöllisyydestä.

Pahoitan mieleni kaikesta väkivallasta, törkeistä some-julkaisuista ja välinpitämättömyydestä van-

Haastattelija: Ritva Loikkanen



Pirkko poseeraa Haukiniemen kansakoululla toimineen osuuskassan kyltin vieressä. Haukiniemen osuuskassa perustettiin v. 1925 ja sitä hoiti opettaja E.J. Kaartinen koko sen toiminnan ajan. Haukiniemen osuuskassa yhdistyi v. 1945 Savonlinnan Seudun Osuuskassaan.



Tanhureissulla: Pirkko Vatanen (Laurio) (vas.), Maija Naukkarinen (Pehkonen) ja Tuula Kauppinen.

Metsämiesten säätion stipendi Kalle Kaartiselle

Metsämiesten Säätiö on myöntänyt ”Työyhteisön hyvä tyyppi” -stipendin Hakan taloudenhoitajalle, metsäesimies Kalle Kaartiselle.

Metsämiesten Säätiö on 1948 perustettu yleishyödyllinen säätiö, jonka tehtävänä on metsäalan kehittäminen sekä alalla toimivien ihmisten hyvinvoinnin edistäminen.

Kalle Kaartisen stipendin perusteluiksi todetaan seuraavaa:

Kalle Kaartinen on aina valmis auttamaan asiassa kuin asiassa. Hän on miellyttävä, luotettava ja mukava työkaveri ja tarttunut ennakkoluulottomasti kaikkiin hänelle annettuihin tehtäviin.

Kalle on työyhteisössä ja tiimissä yhteishengen rakentaja ja positiivisen ilmapiirin luoja. Toimihenkilöt, yrittäjät ja metsurit ovat antaneet tunnustusta hänen toiminnastaan ja toimintatavoistaan.

Onnittelut Kallelle!



Myymäläauto käy taas kesällä

Matti Sallisen kauppa-aito palvelee taas tulevana kesänä kyliemme asukkaita ja lomalaisia. Liikennöinti käynnistyy toukokuun loppupuolella ja jatkuu niin kauan kuin asiakkaita riittää. Myymäläauto kiertää reittiään keskiviikkoisin.

Kellonaika tarkentuu myöhemmin, ja siitä tiedotetaan ilmoitustauluilla. Pysähdyspaikkana on ainakin Haukiniemen maitolaituri, mutta auton voi tilata pysähtymään muuallekin soittamalla Matille numeroon 040 516 3325.



Juolan oppilaiden töitä

Kuva on Juolan koulun oppilaiden töistä. Julkaisemme Hakalainen-lehden sivuilla näitä Juolan koulusta lähetettyjä kuvia irtokuvina sopivissa paikoissa tätä lehteä. Kuvien tekijöitä ei mainita kuvatiedoissa.



Papan Bändi: Vasemmalta Timo Vellonen, Esko Hiltunen, Kauko Ikonen

7

Esko Hiltuselle tanhukunniaa

Varparannalla ja Haukiniemessä lapsuutensa ja nuoruutensa viettänyt ja Hakan taloudenhoitajana toiminut Esko Hiltunen muistetaan taidokkaasta harmonikan soiton lahjastaan. Esko perusti kylälle 50-luvulla oman orkesterin.

Hän oli kylän nuorten keskuudessa saanut lempinimen Pappa, joten kokoonpanon nimeksi laitettiin perustajan mukaan Papan Bändi. Bändiin kuuluivat Eskon lisäksi Antti Ikonen (huuliharppu), Matti Partanen (kitara) ja Timo Vellonen (viulu).

Bändi soitteli pääosin omaksi ilokseen, mutta joskus myös yleisölle. Esko säesti kylän nuorten lauluillat ja jopa pienimuotoiset tanssitkin sekä soitteli kokoontumisissa kuulijoiden iloksi harmonikkaa.

Kotikylästä muutto opiskelun ja työn takia ei lopettanut rakasta soittoharrastusta, vaan se jatkui tuoden mukanaan mitä moninaisimpia soitto- ja

laulukuvioita uusilla asuinalueilla Etelä-Suomessa.

Esko aloitti säästyspuuhat Nummella (kuuluu nykyisin Lohjaan) vuonna 1977, aluksi lapsiryhmien kanssa.

Sitten tulivat mukaan aikuisryhmät, ja viimeispänä hän säesti paikallista eläkeläisryhmää viime syksyyn asti, kunnes korona pysäytti toiminnan. Ennen koronarajoituksia Esko myös isännöi usean vuoden ajan kyläyhdistyksen kuukausittaisia lauluilloja ja vieraili lähiseudun vanhustentaloissa ja hoivakodeissa vetämässä yhteislauluhetkiä.

Esko on yksi Nummi-Pusulan tanhuryhmän perustajista. Hän toimi aluksi ryhmässä tanssijana, kunnes ryhmälle kaivattiin säestäjää. Esko tarttui haasteeseen, ja hänestä tuli pitkäaikainen tanhuujien säestäjä.



Esko kunniakirjoineen.

Tanhuryhmä on tehnyt useita ulkomaanmatkoja Floridaa ja Udmurtiaa myöten. Karjalassa he ovat vierailleet monesti, ja suomensukuisten kansojen Suguvastavundu-festivaaleilla Esko on säestänyt Suomen ryhmää.

Viron itsenäistyttyä on ollut hyvin tiivistä yhteistyötä Viron Leigarid-ryhmän kanssa. Ryhmä on vierailut myös kaikissa Pohjoismaissa Nordlek-kansanmusiikkitapahtuman ja lasten Barnlek-tapahtuman merkeissä. Kaikilla matkoilla Esko on ollut mukana säestäjänä.

Lisäksi Esko on ollut kolmihenkkisen Nummen Tanhupelimannien jäsen. Nyt yksi heistä on jo poissa, ja kahden jäljellä olevan keski-ikä on 85 vuotta. Monet juhlat, tanssit ja syntymäpäivät he ovat soittaneet.

Tänä keväänä Eskolle on tullut 44 vuotta aktiivista soitantaa täyteen. Kotona haitari soi edelleen päivittäin. Nuotit ja sanat ovat muistissa vuosien varrelta. Riittäneekö tuhat kappaletta?

Kaikista näistä ansioista Nummi-Pusulan Tanhuajat ry. on myöntänyt Eskolle kunniajäsenyyden maaliskuussa 2021. Onnittelut!

Teksti Salme Hiltunen & Ritva Loikkanen

Juvolan oppilaiden töitä



Palveluhakemisto

Räsymattoja ja villasukkia

Aila Suokas, puh. 050 573 2234

Rakennustyöt, lumityöt ja puunajo

Juha Saunisto, puh. 050 323 2872

Kotileivonnaisia paikallisista raaka-aineista

Irene Makkonen, puh. 0400 750 198

Polttopuuta

Touko Halonen, puh. 050 589 4820

s-posti: halonentouko@gmail.com

Muikkua ja kuhaa

Reijo Herranen, puh. 040 735 4370

Tuoretta kalaa ja säilykkeitä sekä tilaussavusauna

Juha Taskinen, puh. 0500 174 200

s-posti: juha@norppataskinen.fi

Kaivinkoneurakointia 5 tonnin kumitela-kaivurilla, traktoriurakointia ja lumitöitä

Jussi Pesonen, puh. 050 550 5335

Raakapuun kuljetus, maanrakennus, murskeet ja sorat, tienkunnostus, talvihoito ja auraus

Kari Malmstedt Oy, puh. 0400 184 586/Kari, 040 587 3910/Seppo

Metsästysseura Sakastin Samoojat

Reijo Herranen, puh. 040 735 4370

Kalastusluvut

Haukiniemen osakaskunta:

Reijo Herranen, puh. 040 735 4370

Kyrönpellon osakaskunta ja

Varpaniemi 14-15 -osakaskunta:

Touko Halonen, puh. 050 589 4820



HJK:n mestarijoukkue vuonna 1974.

HJK-muistoja

1960- ja 1970-lukujen taitteessa virisi kova innostus mimmijalkapalloiluun. Niin maailmalla kuin Suomeksikin. Haukiniemen työtökin kokosivat mimmijoukkueen, joka sittemmin yhdistyi savonlinnalaiseen SavPaan. Lähdin Savonlinnasta työn perässä Kouvolaan vuonna 1968 ja sitten jatkoin syksyllä 1970 opiskelemaan Tampereelle. Kesän 1971 olin opiskeluun liittyvässä harjoittelussa Savonlinnan keskussairaalaassa. Silloin pelasin SavPan joukkueessa, osallistuimme mm. piirisarjaan.

Mukavana sivujuonteena voisi tähän todeta Helsingin Sanomissa ”50 vuotta sitten” -palstalla äskettäin olleen jutun päivämäärällä 9.2.1971. Siinä kerrottiin, että vuonna 1970 pidettiin Italiassa ensimmäiset jalkapallon naisten maailmanmestaruuskilpailut.

Jutun mukaan Kansainvälinen jalkapalloliitto FIFA pelkäsi, että naisjalkapalloilu valtaa alaa tulevaisuudessa niin paljon, että se tulee sotkemaan FIFA:n suunnitelmia. Maanosaliittoja kehoitettiin ottamaan naisjalkapalloilu suojelukseensa, ettei se pääsisi levittäytymään itsenäisenä yksikkönään ympäri maailmaa miehisten jalkapallon tielle!

Alkukesästä 1972 muutin Helsinkiin ja halusin päästä jonkin joukkueen mukaan pelaamaan. Niin menin katsomaan HJK:n harjoituksia. Minut otettiinkin ystävällisesti vastaan ja pääsin mukaan harjoittelemaan. Varmasti lapsuuteni peleistä kotikyläl-

lä sekä muusta lapsena harrastamastani urheilusta oli hyötyä. Tunsin, että ymmärsin peliä aika hyvin, ja juoksukuntoni oli myös melko hyvä. Tekniikassani oli kyllä paljonkin parantamisen varaa.

En kuitenkaan voinut kesällä 1972 osallistua virallisiin peleihin, koska olin rekisteröity SavPan pelaajaksi. Mutta ei se haitannut, harjoittelu hyvien valmentajien johdolla oli antoisaa. Ja samalla pelaajien kautta ja avulla tutustuin Helsinkiin.

Kaudet 1973–1975 sitten pelasin HJK:n joukkueessa. Tärkein vuoden 1973 tapahtuma oli naisten ensimmäinen maaottelu, Ruotsia vastaan Maarianhaminassa 25.8.1973. Muistan vieläkin hyvin sen tunteen, kun ennen ottelun alkua joukkueet esiteltiin ja lauloimme Maamme-laulua.

Pelasin keskikentällä rakentajana, niin kuin HJK:ssakin. Saavutimme tasapelin, mikä oli meille kuin voitto. Peliä oli seuraamassa yli 1500 katsojaa. Myös kesinä 1974–1975 kuuluin maajoukkueeseen ja pelejä oli muutama kesässä.

HJK:ssa meillä oli todella hyvähenkinen joukkue, jonka menestyksestä iso kiitos lankesi hyville valmentajille. Parhaita muistoja ovat ne tilanteet, kun peli luisti toisten kanssa kuin itsestään. Yleensäkin peli vei sellaiseen tilaan, että eli vain sitä peliä, pääsi flow-tilaan, kuten nykyään sanotaan. Mukavia muistoja ovat myös ne, kun pelasimme Olympiasta-



**HJK-Laajasalon
tyttöjen joukkue
vuonna 1993.**

dionilla ennen HJK:n miesten otteluita. Katsojia oli paljon, ja onhan Stadion erityinen paikka. Aulis Rytönen oli silloin valmentajamme.

Mestaruussarjassa pelasi noin vuosina kahdeksan joukkuetta, kauimmaisesta Kemistä, Iisalmesta ja Mikkelistä. Sarja oli kaksikierraksinen. Silloin pelaaminen oli enemmän harrastusluontoista kuin nykyisin. Harjoittelimme kesät talvet kaksi kertaa viikossa, lisäksi oli harjoituspelejä sekä sarjapelit. Olin Haukiniemessä ollut Hakan sihteerinä ja niin jatkoin järjestötoimintaa myös HJK:ssa, naisjaoston sihteerinä.

Kyllä kelpasi 1970-luvulla olla haukiniemeläisenä jalkapallon parissa: Jouko Loikkanen oli Suomen Palloliiton puheenjohtaja, Ossi Loikkanen voitti KuPS:ssa Suomen mestaruudet vuosina 1974 ja 1976 ja itse olin voittamassa naisten mestaruudet 1973–1975. Ossi oli kaikkina pelaaminaan vuosina KuPS:n parhaita maalintekijöitä, vuonna 1979 hänet valittiin mestaruussarjan avainpelaajaksi. KuPS oli tuolloin Suomen parhaita joukkueita, voittihan se noiden mestaruuksien lisäksi hopeaa vuosina 1975, 1977 ja 1979. KuPS on edelleen suosikkijoukkueeni HJK:n lisäksi.

Peliuran jälkeen olin muutaman vuoden poissa jalkapallokuvioista, mutta 1980-luvun alussa minua pyydettiin HJK-Laajasalon yhden poikajoukkueen valmentajaksi. Valmensin poikia muutaman vuoden ja samalla toimin HJK-Laajasalon hallituksen sihteerinä.

Vuonna 1989 Laajasalon noin 10-vuotiaat tytöt halusivat perustaa oman joukkueen ja he pyysivät minua valmentajakseen. Tytöt olivat valtavan innostuneita ja innostus tarttui minuunkin. Oli mielenkiintoista tutustua tyttöihin ja koota pikkuhiljaa joukkue. Useimmilla tytöillä oli urheilutautia, mutta monellakaan ei jalkapallosta. Siksi olikin haastavaa opettaa edes alkeet pallonkäsittelystä ja pelin rakenteesta. Pian uskaltauduimme ystävy-

sotteluun, jonka kyllä hävisimme roimasti. Mutta talven harjoiteltuamme olimme jo jonkin verran perillä itse pelistä ja pallonkäsittelykin on kehittynyt. Ilmoittauduimme piirisarjaan ja vähitellen alkoi tulla voittojakin.

Vaikka halusimmekin pärjätä peleissä, tärkeintä meille oli yhdessä tekeminen sekä onnistumisten ja myös takapakkien kokeminen ja jakaminen yhdessä. Tietysti myös joukkuepeleihin kuuluu se, että yksilöt voivat kehittyä ja he saavat siihen harjoitusta ja opastusta. Harjoittelimme kaksi kertaa viikossa sekä kesällä että talvella. Piirisarjan lisäksi osallistuimme myös turnauksiin, mm. Helsinki-Cupiin.

Tyttöjen vanhemmat olivat täysillä mukana lastensa harrastuksessa; kuljetuksissa ja huoltojoukoissa. Pelipaidat ja pallot saimme seuralta, muut varusteet piti hommata itse. Yhtenä kesänä jaoimme HJK-pelissä ohjelmalehtisiä ja siitä saimme korvauksena hienot HJK-pelikassit. Lopetin valmentamisen vuonna 1993, kun alkoi tuntua siltä, että en enää pystynyt antamaan joukkueelle sitä, mitä tytöt olisivat kehityksensä siinä vaiheessa tarvinneet. He olivat silloin 14–15-vuotiaita.

Tällä hetkellä olen jäsenenä HJK:n senioreissa. Seniorit kokoontuvat talvikautena kerran kuukaudessa muistelemaan menneitä ja kuulemaan mielenkiintoisia alustuksia HJK:n tämän päivän toiminnasta. Ja kesällä käyvät katsomassa nykyjoukkueiden pelejä. Itse en ole juurikaan käynyt pelejä seuraamassa, Huuhkajien ja Helmarien pelit sekä Mestarien liigan pelit katson kyllä televisiosta.

HJK-ajalta on jäänyt ihania muistoja ja myös elinikäisiä ystävyksiä. Kun silloin tällöin tapaamme pelikavereiden kanssa, on kuin olisimme pelanneet yhdessä jos nyt ei eilen niin ainakin toissa päivänä! Uskon, että kaikki joukkueurheilussa mukana olleet kokevat tämän hienon tunteen entisiä pelikavereita tavatessaan.

Teksti ja kuvat **Tuula Kauppinen**

Hei sinne entisille kot'kontualueille!

Päätinpä muistella muutamien vuosien takaista ja mittaista liikuntapitoista aikaani Savonlinnan seudulla. Tarinointi alkaa 50-luvun alkupuolelta pihastamme Varparannalta. Siellä veljeni teki minulle korkeushyppytelineen, jolla pari kesää harrastin riman ylittämistä. En päässyt koviin korkeuksiin. Lopetin. Samoihin ”hyviin aikoihin” aloin perehtyä jalkapalloon Hiesun uuden kentän laitamilla. Ihaillen seurasin, kun eri kylien miesnuorukaiset pallojaan potkivat. Se näytti mukavalta, jännältä ja kuulosti äänekkäältä.

Sieltä lie iskeytynyt kipinä kirmailla pallon perässä ja sivuilla, joten aloin esiintymään v.-71 SavPan mimmeissä. Tupu kasaili joukkuetta. Pyysi minuakin mukaan ohjeistaen: ”Sie pellaat vasenta puolustuspaikkaa ja juokset niin vimmatusti, ettei kettään mee siltä laidalta ohi”. Yritin – muutamia ohitteli, kun niillä oli niin kova kiire. Ihan rynnivät ikävästi. Olin kerran, vain kerran, veräjänvartijanakin, jolloin sain vieläkin joskus kuulemani lempinimen ”mitä moltsu”. Varsinaiset vahtimme Maatu ja Kata olivat erittäin tarraavia.

Hiesun kentällä pöllyteltiin hiekkaa harjoituksissa. Tupun, Osmon tai Lyytin asiallisella opastuksella. Jouduin tulemaan sinne keskustasta bussilla. Takaisin useimmiten liftailin. Se kyyti oli minulle aivan luontevaa ja tuttua. Olinhan jo 60-luvulta lähtien ollut Peukalomatkat ry:n jäsen. Jännää piti olla elämän teillä. On edelleenkin, vaikka liftaukset on jääneet.

Työni puitteissa kiinnittelin numeroita uusien pelipaitojemme selkämyksiin. Hyvin ne kestivät, vaikka vastustajaneidot yrittivät kynsiä niitä irti – pelitilanteissa vain. Me savpattaret sinkoilimme koitoksiin esim. Joutsenoon, Pieksämäelle, Mikkeliin, Lappeenrantaan ja Imatralle. Pe-



lasimme iloisin mielin ja usein voitokkaina.

Kävimme myös pari kertaa paikallisottelua. Pelasimme ripein ottein ottelussa Ensottaret – Hakattaret, josta ansaitsimme voiton 0–3. Silloinkin kentän parhaaksi kohosi ”pumpulinkovasti työskennellyt Tuula Kauppinen” (I-S). Toinen paikallisottelu oli v.-73 käyty kamppailu Savonlinnan kaupungin valtuusto – Hakattaret. Johtohenkilöt voittivat niukasti.

Osoittanee palavaa urheilumieltä tämäkin, kun eräät meistä mimmeistä kiersimme SavPan miesten pelin huutosakkina Karhulassa, Varkaudessa ja Joensuuissa. Hyötyliikunnaksi laskeetaan Hakan lavalla tapahtuneet erilaiset tahtikuviopyörämiset. Saattoivat olla myöhäisillasta tahdittomiakin. Mutta hauskoja!

Oi niitä aikoja. Harrastukset tapahtuivat enimmäkseen ulkona. Ei ollut lämpöhalleja. Nuoruuden innolla paineltiin menemään. Sisukkaasti kannustimme jääkiekkoilijoita alhaisissa lämpötiloissa

Talvisalon ja Hakan kaukaloiden laidoilla.

Seurustelimme lajitovereiden kanssa viettäen aitoa luomuelämää. Ei ollut elomme sullottu neliskanttisiin laattoihin, joita nykyisin joutuu hyväillen läppimään kämmenellä ja sylissä. Oli ne hyviä aikoja!

Kiitos Haka, SavPa ja neljän kilometrin koulumatka Varparannalta viisauden mäelle Haukiniemen kansakouluun. Sieltä on peräisin mainio peruskuntopohjani, jonka turvin pystyin tekemään fyysisesti rankkaa, osittain yötyötä 30 vuoden ajan. Eikä vapaa-aikanaakaan aina helppoa ollut mualimoo kierrellessä.

Liikuntahaluni ja -kykyni ovat edelleen tallella. Viimeisten parinkymmenenvuoden ajan liikunnanohjaajiani ovat olleet oma ja hoitokoira. Ne ovat mainioita tsemppaajia. Näin elellään, vaikka joskus epätoivon vimmallä.

Tällaista juttua irtosi älyvaapaalta laajakaistaltani. Kiva muistella. Se on arvokasta nuoruuden tunnepääomaa. Mottoni on: Pittää ellää niinku hyvältä tuntuu – mahdollisuuksien mukaan – lain sallimissa puitteissa. Toki lievä kansalaistotelemattomuuden mahdollisuus on joillakin olemassa.

Toivotan lukijoille perheineen mukavaa ja vaiherikasta tulevaisuutta luonnonlakien sanelemista hankaluuksista huolimatta. Real life tai virtuaalista elämää. Kukin ohjaa omaa sosiaalista mopoaan. Pyrkikäämme edes osa-aikaonnellisuuteen, koska elämmehän valtiassa, joka useissa barometreissä on niin hyväksi havaittu.

Lämpimin ajatuksin muistelen aikaa linnan liepeillä. Erityisesti Haukiniemen seuduilla.

Merenrantaterveisin
Aija ”Gaselli” (I-S -73)
Tuunanen/Hki

Hakan lava

Seihtemäs seihtemättä, viiskymmentäkuus. Sillon laulo Annikki Tähti tango Kasvot Sumussa ja samala aukes Hakan lava. Sitkeen puunkerräyksen, sahhuun ja talakootyön jälakeen suatettii tanssii juhlahumussa.

Lava rakennettii valtaosin talakootoilä ja piätimpurina ol Pehkosen Kalle, joka osallistu myös suunnitteluu Siämingin Rakenusmestarin Aaro Juutin kansa. Hyvin on suunniteltu ja hyvin kestäny. Talakoila on myössii kahesti katto korjattu, ja varmistettu lavan säilymine tulevile polokan hyppeejile.

Internettii ei sillon keksitty sen takia, ku kukkaa ei ois sillon joutanu sielä roikkumaa. Lavala piettii kahesti viikossa tanssit. Keskiviikkona ja lauantaina ja aina elävät soittajat, koska ei kukkaa joutanu levyjä tanssimiseltaa pyörittämmää. Lisäks pelattii kaheksana päivänä viikossa jalakapalloo ja muut lajit siihen piäle.

Lavala ei pelekästään tanssittu, vua järjestettii sielä myös muitakii ohjelmallisia tapahtumia. Yks näistä tapahtumista ol Voimamies Viljami Hautaviijjan essiintymine. Viljamihan viäntel hevosenkenkiä hampailla ja vetel paloautoja hivuksillaan. Ol suana vahvat hivukset koulussa ku opettaja tu-



kistel joka päivä. Lapväärtin mies kehu olevasa huumormies, mutta ei pärjee siinä savolaisile.

Tuanoin joskus olin tekemässä remonttii jollekkii vanhemmale kaupunkilaisrouvvale, nii hää kerto käyneesä 60-luvula Hakan lavala. Sano jotta ol tullu poika navettasuappaissa hakemaan tanssiin, mittää ei ollu puhuna, mut hirmu hyvin ol tanssinu. Sitten sano kiitos ja hävis. Ei ies nimmeesä sanonu.

Omat piälimmäiset muistot

lavalta on ku Jasmine-yhtyeve soitti sielä Hurrikanesii, ikinuori nahkatukka Simolan Kaiho essiinty yhtyeveinee ja Retuperän WBK veti mahtavan torvihumppaillan joku juhannus. Muistan ne kaikki kuin eilisen, nii siks en muista vuoslukuja.

Onko lavalla käyttöö vielä. Varmasti on. Kouluikäiset lapset miettiivät, jotta ois kiva kun ois lavatanssiloita. Eikä tarviis roikkuu netissä.

Laureeni

Jurolan oppilaiden töitä



Jokiniemen savusauna

Hiesulla Jokiniemessä on herätetty henkiin vanha savusauna. Saunassa lienee saunottu ennen remonttia viimeksi 1960-luvun tienoilla.

Saunan rakentamisvuodesta ei ole tarkempaa tietoa. Peruskorjauksen tein vuosina 2009–2010, jolloin siihen vaihdettiin alimpia hirsii, purettiin vanha muuripata, muurattiin uusi kiuas, uusittiin ulko-ovi, tehtiin uusi lattia ja lauteet ym. Kiukaaseen täytyi etsiä sopivia kiviä noin 200–300 kiloa.

Sauna oli ennen tärkeä paikka.



Valmista palvihirveä.



Lihat palvautumassa.

Siellä synnyttiin, siellä tehtiin viimeinen pesu, keitettiin vettä, pestiin pyykkiä ja tietysti saunottiin.

Tarinan mukaan saunassa on myös ennen palvattu, joten ajattelin kokeilla sitä itsekin.

Kaikkinne työvaiheineen palvaus ei ole ihan yksinkertainen proses-

si. Lihat täytyy suolata jo useampi päivä aikaisemmin ja laittaa palvausverkkoon. Itse palvaus alkoi aamulla klo 7 lihojen ripustamisella saunan orteen. Seuraavaksi laitettiin tulet uuniin.

Palvatessa lämpötila ei saa nousta yli 80 asteen. Kiukaan alle lisättiin leppähalkoja noin tunnin välein 2–3 kappaletta.

Ruotsiin ja Wenäjälle

Aurinko, tuo uupumaton toukuun touhuaja, jakaa yhä siunauksen siemeniään, vaikka satakieli varttuu jo vaikutusvuoroaan. Tuomi kukkii niin retevästi, että hyvä on kun puu tontilleen sopii!

Viljot, K. ja L., ovat iltarimp-salenkillä Ruotsiin ja Wenäjälle, tyttöystäviensä, pulustensa luo. Kun ollaan nuoria ja poikamiehiä, tihkutaan myös lempeä, ja silloin on mentävä. Naapurimaihinkin tiukan paikan tullen! Mutta nyt ei ylitetä valtakuntarajoja, kunnan raja kuitenkin. Mitenhän noin?

Kas kun näilläkin suvaitsevaisuuden paikkakunnilla kärsittiin takaisina aikoina raivokkaista vihollisuuksista, taisteltiin hengen edestä puolin ja toisin. Ja kun eväsreput tyhjenivät, musketit vaikenivat niin hatuilta kuin myssyiltäkin. Solmittiin rauha. Eikä rajatonta rauhaa täälläkään, Turussa v. 1743.

Savolaismaisemissa mutkitteleva, vesistöjä halkova raja vetäistiin valtiovaiheesta silleen Ruotsin ja Wenäjän välimaastoon, että Viljo K.:n sydänpäpysen kotitalo jäi kuningaskuntaan, Viljo L.:n

tsaarin valtakuntaan. Niistä ajoista pyörästettynä (pöyristettynä) on pian kolme vuosisataa...

Nyt kaksi vetreää nuorukaista marssii intoa puhkuen, salaisuuksia hehkuen Muhelammen päitse Muholan kylän suuntaan. Metsäpolkua mutkitellen, luonnon ihmeellisyyksiä ihastellen he etenevät. Kukkihan nyt runsaimmillaan myös suopursu, siinä missä moninaiset vuokotkin, pian pihlajatk...

Nuoret miehet näkevät, kun heitä vastaan lyllertää polulla lä-



Remontoitu savusauna.

Lihakimpaleita käännettiin parin tunnin välein, jolloin lihojen kosteus pysyi tasaisena.

Pienemmät palat otin pois sau-

nasta seuraavana aamuna klo 4 ja isoimman kinkun klo 9. Savussa meillä oli hirveä, lammasta, majavaa ja possua. Palvaus onnistui omasta mielestä niin hyvin, että

syksyllä palvataan uudestaan, kunhan jahtikausi on saatu päätökseen.

Teksti ja kuvat
Leo Parkkonen

hempänä kuin kivenheiton päässä Hilda O. (aikaisemmin Wunsch, 152 cm, 64 kg). Hän jouduttaa ketruita, neuleita ja Taavetti-veljen veistämiä kipposia naapuriin emännälle leipää, voita ja vasi-kanpaistia vastaan.

Ketterä on Hildan askel, vaikka kulkuvuosia on enemmän kuin 30-vuotisella sodalla, tuplasti enemmän...

Kun tulija ja menevät ovat kohdakkoin, pojat väistävä huomaavaisesti polulta jaardin verran mustikkamättäälle.

Tervehditään ilta-aurinkoisesti puolin ja toisin. Ja kun Hilda on kertonut matkansa määrän ja yhteiskunnallisen tarkoituksen,

pojat (nuoret miehet) omansa, että ”olla menossa tapaamaan Ruotsiin ja Wenäjälle pulusiamme...”, niin sekös hetkauttaa Hildaa oikein lämpimästi.

- Vaikka ei miun Ales (Aleksander Orbinski) sanonut miulle yhtään kertoo, jotta pulusein... Vaikka olikin puolalaista aatelistuurta...

Ja nyt Viljot ovat jo naapuripitäjässä, käsityöt ovat Hildalta kohta vaihtuneet elintarvikkeisiin. Kun käden taitaja uupuilee kotimökilleen Taavetin seuraksi, niin samalla satakieli ja käki aloittavat kaksoiskonserttinsa. Aurinko esiintyy läntisen taivaanrannan koristemaalarina.

Hilda pujottautuu valoisaan yön tummuvassa pirtissä vaivihkaisen äänettömästi makuurannunsa alle.

Veli-Taavetti veteleekin jo ahkeroineen puupuurtajan ansaittuja hirsiiä. Hilda ummistaa silmänsä, suuntaa sisäisen katseensa pilvetömälle taivaalle, nokeentuneen laipion yli... Kokoa sormensa kelpaavasti ja höpöttää:

- Siunoo velj-Tuakkoo. Ja niitä nuoria miehiä pulusinnee nua-purkylän Ruohtissa ja Wennäälä... Pulusinnee... Vaikka ei miun Ales sanonut yhtään kertoo miulle jotta pulusein! Siunoo Taivaan Herra minuvakkii... Sano vaikka pulusein...

Heinämies



Savusaunaremontti Juvolassa

Sata vuotta sitten Juvolan Immonrantaan tulivat asumaan Os-kari ja Hilma Makkonen. Muuttomatka oli alle puoli kilometriä. Lapsia heillä oli kaksi, ja pian tuli kaksi lisää. Vanha sauna sijaitsi etäällä pihasta.

Vuonna 1930 rakennettiin uusi sauna lähemmäs taloa – ja tietenkin savusellinen. Sauna oli ahkerassa käytössä vuoteen 1970, jolloin peruskorjauksen yhteydessä tuparakennukseen tuli sauna, nyt sähköinen.

Yli kymmenen vuotta savusauna nukkui ”ruususen unta”, mutta 80-luvulla pienen ehostuksen jälkeen sitä alettiin jälleen lämmitellä.

Ainutlaatuisia lämpöä ja tunnelmaa saivat nauttia oman väen lisäksi mm. virolaiset, saksalaiset ja kanadalaiset saunan ystävät. Saunaa lämmitettiin kymmenkunta kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä. Joulu- ja uudenvuoden aaton savusauna oli aina ohjelmassa.

Lämmittäjän on oltava taitava. Aiemmin lämmitti saunan emäntä Martha, sitten isäntä Juha, ja nykyisin lämmitetään talkoilla

yhdessä.

Saunan katto on kunnostettu ja lauteille on tehty uudet raput. Sauna on maalattu ulkoa, ikkunoita on korjattu ja naakka on ajettu vesipadan piipusta monivuotisesta asunnostaan. Nyt on vuorossa alkuperäisten savolaismallisten lauteiden uusiminen ja vanhan kivipesän purku. Uuden kiukaan tekijä löytyy Kerimäeltä.

Samalla voidaan parantaa paloturvallisuutta. Tarkasteltaessa sitä puolta saunasta, voi vain ihmetellä, ettei sauna ole palanut. Myös kotapuolen rikkonainen pata saa

lähteä vaikka kukkapadaksi. Toivotaan, että korjauksen jälkeen sauna ilahduttaa kylpijiä vielä seuraavat 90 vuotta!

Tämän savusaunan historiaan ei tietävästi ole kuulunut yhtään synnytystä tai kuolleen pesua, mutta Hilma-emännän kuppauksen ajaksi lapset komennettiin pois saunalta. Saunassa on myös savustettu kinkkuja, ja maatalousnaisten pellavatkin kuivatettiin siellä.

*Teksti Irene Makkonen
Kuvat Olli Loikkanen
ja Juuso Loikkanen*





Loikkalan museo avoinna, tervetuloa

Koronatalvena

kokosimme navettaan ja aittaan museon. Sen aineisto on pääosin peräisin Loikkalan tilalta, mutta lahjoituksena saimme paljon tavaroista myös Asikaisilta Oravista (entiseltä kansakoululta) ja Ikosilta Haukiniemestä. Muutama yksityishenkilö on myös rikastuttanut valikoimaamme lahjoituksillaan.

Museon kokoelmiin kuuluu tavaroita maataloudesta, kalastuksesta, metsätöistä ja rakentamisesta. Keittiöön ja tupaan liittyvät tavarat ovat myös runsaasti edustettuina.

Olet tervetullut tutustumaan museoomme. Soita kuitenkin ensin, niin avaaamme ovet.

Terveisin Ritva (050 323 2880) ja Olli (050 331 7788) Loikkanen



Lehtosen Putkinotkoa

Ensimmäisenä vuotenani Taidelukiossa minulla oli mahdollisuus ilmoittautua teatterikursseille. No minähän ilmoittauduin, tosin aivan kokeilumielessä. Tiesin, että mikäli jatkan koulun teatteriopintoja toiselle ja kolmannelle vuodelle asti, tulen olemaan mukana abivuoden näytelmässä. Vaan enpä olisi tuolloin arvannut pääseväni näyttelemään Joel Lehtosen Putkinotko -romaanin perustuvaan näytelmään.

Olin positiivisesti yllättynyt kuullessani viime syksynä siitä, että meidän kurssi esittää Putkinotkon. Olin toivonut, että projektimme perustuisi johonkin minulle entuudestaan tuttuun romaaniin, mutta en ollut osannut odottaa sen olevan todella noin ”tuttu”. Onhan Joel Lehtonen syntynyt Haukaniemestä. Ja tuossa taannoin Loikkasen Olli minua muistutti siitä, että olenhan minä lapsena esiintynyt lapsikuorossa Lehtosen synnyintilalla. Hassu sattuma minun mielestäni.

Harjoitukset näytelmää varten meillä alkoivat viime syksynä. Paljon treeniä, ja katseet olivat kohti huhtikuun 2021 ensi-iltaa. Alun perin oli tarkoitus saada kaikki näytökset vedettyä ennen toukokuuta. Toisin kävi. Siirsimme ensi-iltaa ensin hiukan pidemmälle huhtikuuhun, mutta jottei meillä olisi käynyt projekti liian helpoksi, jäimme koko projektiporukka valo- ja äänimiehet sekä orkesteri mukaan lukien karanteeniin, sillä porukassamme todettiin muutamia koronavirus-tartuntoja.

Siispa olimme kaksi viikkoa toimettomina kotona pätkäilemässä tulevaa. Ensi-iltaa jouduttiin siirtämään jälleen. Silloin minä ajattelin, että tästä ei tule mitään, ja liekö tulemme vielä eläkepäivitämme esittämään Putkinotkon. Olisiko ensi-ilta huhtikuussa

2070? Se kuulosti realistiselta. Huhtikuun lopussa kuitenkin saatiin treenit jälleen pyörimään.

Aloimme käydä läpi vaihtoehtoja: pidetään ensi-ilta 8.5., mikä vaatisi lähes jokapäiväistä treeniä aamusta iltaan, tai pidetään ensi-ilta vasta elokuun puolesavälissä. Elokuu kuulosti lähes kaikkien mielestä paremmalta vaihtoehdolta. Toukokuussa järjestettävään ensi-iltaan olisi saatu kuuden hengen yleisö, kun taas elokuulle uskaltaisi toivoa löysemppää yleisörajoitusta. Näillä näkymin ensi-ilta on siis elokuussa 2021. Mikäli kiinnostaa katsoomaan tulla, niin Savonlinnan Taidelukion nettisivuilta löytyy lisätietoa.

Koko alkuvuoden ja kevään kestänyt epävarmuus näytelmän suhteen oli saanut minut ja varmaan kaikki muutkin projektissa mukana olevat epätoivoisiksi. Saimme jo ennen karanteeniamme kuulla, että yleisömmme tulisi todennäköisesti olemaan 6-henkinen. Yleisössä olisi siis ollut lehdistö ynnä muutama valittu henkilö. Kaiken sen treenaamisen jälkeen näytelmää olisi tullut katsomaan kuusi henkilöä. Sen lisäksi näytelmä olisi ehkä striimattu kerran. Alun perin suunnitelmissa oli ollut useita näytöksiä useana viikkona.

Kun emme vielä tienneet siirtävämme näytöksiä elokuulle, motivaationi oli hävinnyt. Tuntui aivan turhalta treenata hulluna näytelmää, jota edes äitini ja isäni eivät pääsisi katsomaan paikan päälle. Wikipediassa määritellään teatteri näin: ”Teatteri eli näyttämötaide on taidemuoto, jossa näyttelijät esiintyvät yleisön edessä puhutta, musiikkia, tanssia, liikkeitä ja eleitä hyödyntäen.” Teatteriahan tässä tehdään, eikä livestriimi täytä tätä kriteeriä. Täytyy sanoa, että pahimpina hetkinä ainoa asia, joka sai minut

pysymään projektissa mukana oli se, etten tahtonut jättää ohjaajaamme ja muita näyttelijöitä pulaan. Näyttelijäkaartista oli jo poistunut monia, mikä johti siihen, että monilla näyttelijöistä on nyt useampia rooleja. Joitakin hahmoja on jouduttu myös jättämään pois tai yhdistelemään.

Minä itse esitän näytelmässä Käkriäisten vanhinta tytärtä, Saaraa. Saara on kyllästynyt elämään maalla, ja pyytääkin ystävänsä laivamies Eeli Persikkaa hommaamaan tälle töitä jostakin tervahöyrystä. Saara tahtois olla kuin kaupungin ”hienot neidit”, kuten Aapeli Muttisen neiti Lyygia. Saaraa ei myöskään kiinnosta pienempien sisarusten kaitseminen, vaikka siitä olisi äidille suuri apu.



koronamyllyssä



Näytelmän hahmot. Ylärivissä vasemmalta oikealle: Lygia-neiti, Hurja-koira, Rosina Käkriäinen, Mummo, Juutas Käkriäinen, Kettu, Mauno Kypenäinen, Maunon Pertta. Alarivissä vasemmalta oikealle: Jopi Käkriäinen, Saara Käkriäinen (Siiri Luostarinen), Malakias Käkriäinen, Aapeli Muttinen, Leja Käkriäinen, Ananias Käkriäinen.

Rooli on melko kaukana minusta, Siiristä, joten se aiheutti ensin hämmennystä ja päänvaivaa, mutta ajan kanssa ja treenaamalla roolia alkoi olla helppo ja kiva näytellä. On hauskaa näytellä rooleja, jotka ovat kaukana itseltään. Mielestäni siinä on näyttelemisen suola. Saa hypätä täysin erilaisen ihmisen saappaisiin. On mielenkiintoista löytää eroja ja yhtäläisyyksiä näyttelijän ja roolin väliltä.

Mielestäni hienointa koko Putkinotko-projektissa sen lisäksi, että miljöönä on kotikaupunkimme ja romaanin kirjoittaja on syntyjään savonlinnalainen, on se,

että siinä on mukana niin paljon koulumme oppilaita. Toki meillä on äärimmäisen tärkeä ohjaajamme ja muita aikuisia ohjaamassa ja auttamassa meitä, mutta jokaisesta työryhmästä, kuten puvustajista, äänimiehistä ja valomiehistä löytyy myös lahjakkaita oppilaita. Orkesteri ja näyttelijäkaarti taas koostuu kokonaan oppilaista.

Projektin aikana on oppinut paljon uusia asioita, eikä vain näyttelemisen saralla. On oppinut muun muassa kärsivällisyyttä. Projekti on myös tuonut mukanaan uusia tuttavuuksia, ja aikaisempiakin ystävyyssuhteita on päässyt syventämään.

En kyllä ihmettele lainkaan, sillä on sitä sen verran aikaa porukalla vietetty. Olemme yhdessä kokeneet paljon: karanteenit, motivaation metsästyksset, kaikki ne harjoitteluun kuluneet tunnit, turhautumiset ja onnistumiset.

Projektista jääkin kaikille mukana olleille varmasti paljon muistojaa, ja ennen kaikkea sisäpiirivietejä, jotka eivät varmasti unohdu.

Nyt huilaamme treenaamisesta kesän ja palaamme elokuussa treeniviikolle, jonka lopuksi aloitamme näytökset. Putkinotko 2021!

Teksti **Siiri Luostarinen**
Kuva **Hanna Hautala**

Lintujen rengastaminen

Olen saanut olla Savonlinnassa ja Parikkalassa seuraamassa, kun lintuja rengastetaan. Rengastusta on tehnyt rengastusluvat omaava lintuharrastaja. Lajeja, joita rengastimme, olivat mm. viirupöllö, ruisrääkkä, erilaiset tikat, pähkinänakkeli ja jotkin muut pikkulintulajit.

Lintujen rengastaminen tarkoittaa sitä, että linnun jalkaan laitetaan pieni metallirengas. Renkaassa on koodi, jonka avulla linnun tunnistaa tietyksi yksilöksi. Rengastus on siis eräänlaista tutkimusta ja tietojen tallentamista. Sekä aikuisia lintuja että poikasia rengastetaan.

Rengastamista varten lintu ja voidaan ottaa kiinni monin eri tavoin, kuten lintuverkolla, katiskalla, haavilla tai vaikkapa käsin (esimerkiksi poikaset linnunpöntöstä). Lintu pyritään aina ottamaan kiinni niin, että se ei vahingoittuisi. Lintuja käsitellään varovasti.

Verkkopyynnissä lintujen rengastus- ja mittauspaikka ei sijaitse aivan verkon vieressä, jotta linnut uskaltavat lentää verkkoon. Tällaisessa tilanteessa linnut laitetaan pieniin kangaspusseihin, joissa ne kuljetetaan rengastuspaikalle. Pimeässä pussissa lintu myös rauhoittuu.

Rengastus- ja mittauspaikalla lintu rengastetaan. Linnulta mitataan paino ja siipimitta. Muistiin merkataan myös laji, ikä, sukupuoli ja tietenkin renkaan tiedot.

Renkaassa numero- ja kirjainyhdistelmä voi olla kirjoitettuna niin isolla, että sen voi myöhemmin lukea vaikka kiikareilla tai valokuvasta. Rengastuksen ja tietojen muistiin kirjaamisen jälkeen lintu vapautetaan.

Lintuja ei voi rengastaa kuka tahansa. Siihen tarvitaan lupa ja täytyy olla täyttänyt 18 vuotta.



On hienoa pitää lintua kädessä ja nähdä se läheltä. Kuvan lintu on pähkinänakkeli.



On tärkeää, että on oikea ote, kun pitää lintua kädessä.

Luvan saamiseksi täytyy suorittaa rengastustentti, jossa testataan rengastajaksi pyrkivän lajintuntemusta. Tentissä pitää tunnistaa noin 250–900 lajia riippuen siitä, millaista lupaa hakee.

On olemassa erilaisia rengastustenttejä, joilla saa erilaisia lupia. Tenttien vaatimustaso on erilainen, riippuen siitä miten laaja lupa on. Laajimpien lupatyyppejen tenteissä täytyy myös lajin lisäksi osata määrittää linnun ikä ja sukupuoli. Kun on saanut tentin hyväksytysti läpi, rengastusluvan myöntää Luonnontieteellinen keskusmuseo eli Luomus, joka myös valvoo rengastustoimintaa ja arkistoi rengastustietoja.

*Teksti Oskari Saunisto,
Kuvat Oskari Saunisto
ja Veikka Kosonen*

Kellot soi, kellot Valamon soi!

Uutterasti jaksavat Heinäveden Valamon munkit soittaa kirkonkelloja useita kertoja päivässä. Soitto ei tule nauhalta, vaan mustakaapuinen munkki kiirehtii kellotorniin viitan liepeet liehuen. Normaali aamuina ennen kello kuutta he ilmoittavat soitollaan jumalanpalveluksen alkavaksi.

Talkoolainen voi vielä kääntää kylkeä soiton kantautuessa huoneeseen, mutta kello seitsemän soiton kuuleminen keväisen luostarin pihassa on välttämätöntä. Kevät tuoksuu, linnut aloittavat moniäänisen viserryksensä. Pian pääsee aamupalalle ja päivän töihin

Yli kymmenvuotinen urakka luostarinmäen pihanlakaisutal-koissa saa jatkoa myös tänä keväänä. Viime kevät meni koronakaranteenissa. Syksyllä onneksi saatiin olla viikko omenoita säilömässä. Kymmenen vuoden aikana pihatyöhön on muotoutunut oma porukansa. Joku on jo uupunut, mutta mummothan ovat uusiutuva luonnonvara, ja pirteitä eläkeläisiä tulee tilalle.

Mikään ei voita tunnetta, kun saa tehdä työtä mukavassa seurassa, keväisessä luonnossa ja nähdä kuinka muutamassa päivässä ruoho alkaa vihertää. Ruoka- ja kahvitaukoja on usein, ja illalla on vapaata. Jos ei töiden lomassa ehdi ”parantaa” maailmaa tarpeeksi, voi sitä jatkaa saunomisen yhteydessä rantasau-
nalla. Jokakeväinen riitti on uida Juojärvessä. Parina keväänä jäät ovat olleet siihen liian vahvoja.

Vapun tienoo on jokavuotinen talkooaika. Ystävällinen huolenpito talkoolaisista saa yli kolmesataa henkeä vuosittain tulemaan vapaaehtoistyöhön. Jokaiselle löytyy työtä voinnin ja osaamisen mukaan.

Teksti ja kuvat
Irene Makkonen



Pentti Saarikosken hauta Heinäveden Valamossa. Irene on puhdistanut haudan useana vuonna. Turistit tuovat runsaasti kyniä haudalle.

Valamon talkoolaiset harvointitöissä. Oikealla Irene.

Retkeilyä kotikylän maisemissa

Mihin tänään lähdetään retkelle? Lähes joka sunnuntai joku meidän perheestä kysyy tuon kysymyksen sunnuntaiaamun aamupalapöydässä. Muutaman tunnin päiväretki onnistuu ilman sen suurempia etukäteissuunnitelma.

Useamman päivän retket vaativat sitten tarkemman suunnittelun. Pituudella ei niin väliä, kunhan retkelle pääsee. Liikku-
mismuoto valikoituu vuodenajan mukaan. Talvella hiihtäen, luistellen tai lumikenkäillen. Keväällä, kesällä ja syksyllä on hyvä liikkua kävellen, pyöräillen, kanootilla meloen tai veneellä kulkien.

Miten retkeily eroaa lenkkeilystä vai eroaako se? En ryhdy tässä kovin tarkkaa määrittelyä ja erotelua tekemään.

Olisiko kuitenkin niin, että retkeilyssä vauhti ja kuljettu matka eivät ole ne merkittävimmät asiat, vaan rauhallinen kulkeminen, ulkoilmasta nauttiminen ja luonnossa olominen lienevät tärkeämpiä.

Retkellä ollessa on aikaa pysähtyä vaikka katselemaan maisemia ja kuuntelemaan luonnon ääniä. Toki myös eväät ovat retkeilyyn kiinteästi kuuluva asia.

Tavallisella kävelylenkillä harvemmin on eväsreppu mukana.



Retkellä Punkaharjun Hakin kierroksella.

Retkelle on helppo lähteä, ainakin meidän maaseudulla asuvien, kun luonto on lähellä. Onneksi nykyään on kaupunkienkin liepeillä

hyviä retkeilyreittejä. Retkeily ei vaadi kovinkaan erityisiä varusteita; säänmukaiset vaatteet, hyvät kengät, reppu ja eväät riittävät.

ASIOINTILIIKENNE

SAVONLINNA – AHVENSALMI

1.1.–31.12.2021

Kyyti tilataan suoraan autosta viimeistään edellisenä päivänä klo 16.00 mennessä Vihavaisen Taksi Oy:n tilausnumerosta 040 7090365.

- Ajopäivät ovat arkipäivisin tiistaina ja perjantaina.

- Auto liikennöi vain, jos autoon on tullut vähintään kaksi tilausta.

- Kyydin voi tilata myös lähtöam-
muna, mutta kyydin saaminen ei ole varmaa.

Lähtö

Ahvensalmi Multalan tienhaara
klo 9.00 – Oravi – Juvola – Varparanta – Niittylahti – Prisman pysäkki – Mertala – Savonlinna, linja-autoasema – (Pääterveysasema/Keskussairaala tarvittaessa).

Paluu

(Pääterveysasema/Keskussairaala tarvittaessa ennen klo 14.15 lähtöä) – Savonlinna, linja-autoasema klo 14.15 – Mertala – Prisman pysäkki – Niittylahti – Varparanta – Juvola – Oravi –

Ahvensalmi, Multalan tienhaara.

Asiointiliikenteen kuvaus

- Asiointiliikenne on kaikille avointa joukkoliikennettä (ei rajattu tietylle asiakasryhmälle).

- Asiakas tilaa kyydin suoraan autosta.

- Asiakas noudetaan tilauksesta kotiovelta ja viedään niin lähelle asiointipaikkaa kuin se on mahdollista.

- Runkoreitiltä Multalan tienhaara – Savonlinnan linja-autoasema on noin kolmen kilometrin poikkeamaoikeus asiakkaan tila-

Retkeily on edullinen harrastus, eikä mitään vuoroja tarvitse varata, vaan matkaan voit lähteä silloin, kun itselle parhaiten sopii. Turvavälitkin on helppo pitää näin pandemian aikana. Kynnys retkeilemään lähtöön ei siis ole kovin korkea.

Hyviä retkeilymaastoja löytyy kotimme läheltä, Haukiniemestä. Ei välttämättä tarvitse lähteä kovin kaan kauas.

Jos ei aivan lähimetsissä halua aina liikkua, niin muutaman kilometrin automatkan päästä löytyy lisää mukavia retkipaikkoja. Oman kotinsa lähellä olevat metsätiet ja polut moni toki tuntee, mutta myös karttaa tutkimalla löytää hyviä retkipaikkoja.

Tässä tekstissä mainitsemani paikat löytyvät maastokartoista, jos ne eivät ole kaikille lukijoille tuttuja.

Meidän perheemme tutuimmat lähellä olevat alueet, joissa usein liikumme, ovat Hannoniemi, Pesäniemi, Särkijärvi ja Siervuori. Hyväkuntoisia metsäteitä pitkin voi myös pyöräillä.

Myös Kahenlammen päästä lähtevä Putrolammelle vievä metsätie on mukava tie kulkea. Reitti kulkee Särkijärven ohi pienen Putrolammen rantaan.

Upatto on meille retkipaikka, johon meidän kotoa on hyvin lyhyt matka. Tarvitsee oikeastaan vain



Kalmonsaaressa kahvitauolla.

mennä Juvolantien yli. Siellä on marja- ja sienipaikkoja, talvella lintujen ruokintapaikka, nuotio- paikka ja Kahenlammen päässä ovat Loikkasen Ollin pellolla kosteikko ja lintutorni.

Kahenlammen päästä on hyvä jatkaa matkaa Kahenlammenharjua pitkin Särkijärvelle, josta pääsee Lavakankaantietä Juvolantielle. Lisäksi Kahenlammen rannalla, lammen eteläpäässä, meillä on muutama pölli varattu- na istuimiksi eväiden syöntiä varten, kun talvella kuljemme lumikengillä Lavakankaan suunnasta

lammen rantaan tai kun olemme retkiluistelemassa lammella.

Pienen automatkan päässä Niittylahdessa on Kaijanlampi ja sen ympäri kulkeva merkattu retkeilyreitti, joka on suurimmaksi osaksi polkua ja osaksi Kievarinkierroksen latu-uraa.

Polulle voi lähteä esimerkiksi Niittylahdentien varresta. Maisemat ovat hienot. Polku kulkee Kaijanharjun päällä.

Toisella puolella ovat Korteikko-järvet ja toisella puolella Kaijan- suo. Matkan varrella voi pysähtyä ja tehdä tulet Kaijan laavulla, joka on Kaijanlammen rannalla.

Kun lähialueen maastokarttaa tutkii, niin huomaa, että on vielä monia paikkoja, joissa voisi käydä. On niemiä, lampia, jokia, kallioita ja saaria tutkittavaksi. Onneksi kauniilla kotiseudullamme retkipaikkoja riittää.

Eväät siis reppuun, reipas retkeilymieli mukaan ja retkelle!

*Teksti Teija Arokivi
Kuvat Teija Arokivi
ja Juha Saunisto*

uksesta Savonlinnan alueella.

- Kuljettaja auttaa tarvittaessa autoon nousemisessa ja autosta poistumisesta sekä kauppatavaroiden nostamisessa autoon.

- Autossa on hissinnostin, mikä helpottaa autoon nousemista ja autosta poistumista.

- Päätepysäkeiltä pääsee kyytiin ilman tilausta, jos se ennakko-tilaukset huomioon ottaen on mahdollista (kyydin tilanneiden on päästävä kyytiin).

Maksutavat

- Autossa voi maksaa käteisellä, pankkikortilla ja Matkahuollon

myymillä lipputuotteilla.

- Käteisellä maksettaessa peritään linja-autotaksan mukainen kilometriperusteinen hinta.

- Savonlinnalaiset vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisiin kyyteihin oikeutetut matkustajat voivat kuljetus- palvelumatkoja käyttäessään matkustaa lasten lipun hinnalla. Kuljetusmat- kaoikeus on todennettava kuljettajalle TIKETTI-kortilla.

- Savonlinnalaisen vammaispalvelu- lain mukaisen kuljetuspalvelupäätöksen saaneen henkilön avustaja on oikeutettu ilmaiseen matkustukseen. Saattajalla on oltava avustajakortti, jolla hän toden- taa kuljettajalle oikeutensa ilmaiseen matkaan.

HAKALAINEN kesäkuu 2021 numero 3

Julkaisija:
Haukiniemen
Haka ry

**Vastaava
päätoimittaja:**
Olli Loikkanen

Toimitusryhmä:
Juuso Loikkanen,
Ossi Tynkkynen

Koronavirus, tiede ja uskonto

Kuinka koronaviruspandemia vaikuttaa maailmankuvaamme? Katoaako maailmasta ”huuhaa-ajattelu”, jollaiseksi uskonnotkin toisinaan lasketaan?

Helsingin yliopiston kosmologian emeritusprofessori Kari Enqvist (Yle 8.4.2020) on tätä mieltä.

Hän vertaa nykyistä poikkeus-tilannetta vuoden 1939 kriisiaikoihin, jolloin Helsingin rautatieasemalle kokoontunut väkijoukko toivotti J. K. Paasikiven johtaman valtuuskunnan rajaneuvotteluihin Moskovaan virren ”Jumala ompe linnamme” sanoin. Enqvist kuvaa, kuinka ”vainooja on nytkin kavala ja kauhea, kiivas, kiukkuinen ja julma, hirmuinen. Mutta tänään laulamme, että vain tiede hänet voittaa.”

Enqvist on varma, että koronakriisin jälkeen maailma ei ole entisensä: kaikenlainen ”huuhaa” on väistynyt oikean, luotettavan tiedon tieltä. Tämän tiedon ainoa lähde on tiede.

Uskonnollisuus korostuu kriiseissä

Enqvist on väärässä. Hänen väitteellensä uskonnollisuuden romahtamisesta ei löydy todisteita tutkimuksista. Kööpenhaminan yliopiston taloustieteen apulaisprofessori Jeanet Sinding Bentzen (CEPR Discussion Paper No. DP14824) on tarkastellut koronaviruspandemian alkuaikoina maaliskuussa 2020 tehtyjä Google-hakuja ja todennut, että rukoukseen liittyviä hakuja tehtiin enemmän kuin koskaan aiemmin historiassa. Verrattuna helmikuuhun rukoukseen liittyvien hakujen määrä kasvoi yli 50 prosenttia. Bentzen päätteli tästä, että ihmisten uskonnollinen kaipuu on korostunut koronapandemian aikana.

Rukoukseen liittyvät Google-haut pompsahivat nousuun kaikilla mantereilla, kaikissa yhteiskuntaluokissa ja eri uskon-

tojen kannattajien keskuudessa. Uskonnollisuuden korostuminen koronatilanteen aikaan on siis yleismaailmallinen ja yleisuskonnollinen ilmiö. Bentzenin tulokset ovat linjassa aiempien tutkimusten kanssa. On myös näyttöä siitä, että kriisin aikana esiin noussut uskonnollisuus säilyy myös kriisin jälkeen ja jopa siirtyy eteenpäin seuraaville sukupolville.

Uskonto ei ratkaise koronaviruspandemiaa

Enqvist on myös oikeassa. Koronaviruspandemiaa ei ratkaise uskonto vaan tiede. Koronarokotteet on kehitetty tutkittuun tieteellisen tiedon perustuen, ja ne todistetuksi toimivat. Avaruustähtitieteen emeritusprofessori Esko Valtaoja (Pirkka 5/2020) painottaa, että rokotteiden avulla Suomesta on onnistettu hävittämään lähes kokonaan polio, jäykkäkouristus, kurkkumätä, tuhkarokko ja aivokalvontulehdus: Valtaoja toivoo, että ”korona muistuttaa meitä siitä, että koko länsimainen hyvinvointi on tieteellisten tutkimusten varassa”.

Itä-Suomen yliopiston rehtori, biofarmasian professori Jukka Mönkkönen (Savon Sanomat 20.4.2020) on samoilla linjoilla: ”Tiede siis auttaa löytämään ratkaisuja covid-19-tautiin ja myös varautumaan aiempaa paremmin tuleviin pandemioihin, mutta sillä on myös laajempia yhteiskunnallisia ulottuvuuksia. (...) Tutkituun tietoon pohjaava johtaminen ja hyvin informoitu väestö toimii populistisesti johdettua ja risti-riitaisesti informoitua väestöä rationaalisemmin ja omaehtoisemmin.”

Kärsimyksen ongelma

Uskonnot eivät siis paranna koronavirusta – mutta ei niiden tarvitsekaan. Uskontojen tehtävä on tarjota ihmisille turvaa kriisiaikoina ja auttaa meitä elämään epävarmuuden kanssa. Tähän

tiede ei pysty. Uskonnoille jää kuitenkin voimaan haaste: Jos Jumala on olemassa, miksi hän sallii koronaviruksen olemassaolon?

Oxfordin yliopiston matemaatiikan emeritusprofessori John Lennox lähestyy koronavirusta tuoreessa kirjassaan *Where is God in a Coronavirus World?* (TGBC 2020) kärsimyksen ongelman kautta. Lennox huomauttaa, että suurin osa viruksista on hyödyllisiä ja välttämättömiä elämän olemassaolon kannalta. Biologinen maailma ei pyörisi ilman niitä. On kuitenkin muutamia ihmisille haitallisia viruksia, kuten koronavirus. Herää kysymys: Eikö Jumala olisi voinut luoda maailmaa, jossa on vain hyviä viruksia?

Lennox rinnastaa tämän seuraaviin kysymyksiin: Eikö Jumala olisi voinut luoda tulta, joka lämmittää, mutta ei aiheuta palovammoja? Tai ihmisiä, jotka eivät koskaan tee pahaa toisilleen? Kyllä olisi, mutta tällainen maailma ei olisi vapaa. On parempi elää maailmassa, jossa asiat voivat mennä pieleen, jotta ne voivat toisinaan sujua hyvinkin. Jotta voisimme tehdä kokea hyvää, on oltava myös mahdollisuus kokea pahaa.

Kristityn suhtautuminen koronaan

Kuinka kristittyjen sitten pitäisi suhtautua maailman kärsimykseen, kuten koronavirukseen? Tulisiko korona ymmärtää Jumalan antamana rangaistuksena? Voivatko kristityt vähät välittää varotoimista, koska Jumala joka tapauksessa suojelee heitä? Ei, vastaa reformaattori Martti Luther. Hänen tekstinsä vuodelta 1527, jolloin Wittenbergiin levisi rutto, on hyvin ajankohtaista luettavaa:

”Jotkut kiusaavat Jumalaa ja jättävät tekemättä kaiken varoakseen kuolemaa ja ruttoa. He halveksivat rohtojen ottamista eivätkä välttä kaupunkia ja ihmi-



siä, joilla on rutto ja joissa sitä on esiintynyt. He hilluvat ympäriinsä ja laskevat leikkiä asiasta, haluavat näin osoittaa rohkeutensa ja sanovat: 'Tämä on Jumalan rangaistus. Jos hän haluaa varjella meitä, kaikki sujuu hyvin ilman lääkettä ja meidän työtämme.' Tämä ei ole Jumalaan luottamista vaan Jumalan kiusaamista. Jumala on nimittäin luonut lääkkeen ja antanut meille järjen."

"Samalla logiikalla ihminen voisi lopettaa syömisen ja juomisen, pukeutumisen ja sisällä asuminen ja julistaa rinta rottingilla vahvaa uskoa: 'Jos Jumala haluaa varjella minut nälältä ja kylmältä, hän kyllä tekee sen ilman ruokaa ja vaatteita!' Tämähän olisi silk-

kaa itsemurhaa. Vielä häpeällisempää on, jos ihminen laiminlyö oman ruumiillisen terveytensä eikä viitsi suojata sitä rutolta parhaan kykynsä mukaan, vaan vielä tartuttaa ja myrkyttää muitakin, jotka olisivat säilyneet hengissä, jos hän olisi pitänyt huolta terveydestään kuten täytyy."

Uskonnollisuus ei sulje pois tieteen arvostusta

Edellä esitetyt esimerkit muistuttavat, että kristityillä ei ole mitään syytä olla luottamatta Jumalan lisäksi myös lääkäreihin. Uskonnoilla ja uskonnollisilla johtajilla on myös merkittävä rooli tieteellisen tiedon levittämisessä yhteisöissään ja seurakuntalais-

ten harhaluulojen poistamisessa. Etenkin tiiviissä uskonnollisissa yhteisöissä, joissa johtajilla on paljon valtaa, luotettavan tutkimustiedon jakaminen ja oikeiden toimintatapojen opettaminen korona-aikana on tärkeää.

Enqvistin maalailema tieteen ja uskonnon välinen kilpailutilanne ja hänen hahmottelemansa koronan jälkeinen maailma, jossa uskonnollisuus on tehnyt tilaa tie-deuskolle, ei vaikuta realistiselta. Päinvastoin, tutkimusten mukaan uskontojen merkitys kriiseissä ja kriisien jälkimainingeissa korostuu. Päinvastoin, tieteen ja uskonnon vastakkainasettelu on turhaa, myös korona-aikana.

Juuso Loikkanen



Satumaa

”**Aavan** meren tuolla puolen jossakin on maa, jossa onnen kaukorantaan laine liplattaa.” Näin kuvaili tuntojaan tangosäveltäjä Unto Mononen 1960-luvulla. Unto Monosen haaveena oli paikka, jossa onni kukoistaa. Ei ole suruja eikä murheita, ja aurinko paistaa. Sieltä ei myöskään koskaan tarvitse lähteä pois eikä sieltä ole enää ikävä minnekään. Ihmisen syvimmit tarpeet on tyydytetty.

Laulussaan hän kuitenkin suurissaan huomaa olevansa siivettömänä maan vankina, meren rannalla. Ainoastaan ajatuksissaan hän voi päästä satumaahan. Muuten se ei ole mahdollista.

Moni muukin haikailee satumaasta. Yhtenä satumaan esteenä on ilmastonmuutos. Ilmastonmuutoksesta on vaikea sanoa mitään varmaa, mutta alkaa jo ärsyttämään kaikki markkinointi, mitä sen nimissä koitetaan harjoittaa.

Myydään päästöoikeuksia, sähköautoja, hybridilämpöaineita, aurinkopaneeleja jne. Olet huono ihminen, jos et elä ympäristöstävällisesti. Maitotölkin ostaminen on suuri synti ja hehkulamppua polttava ja tupaansa lämmittävä mökin mummo on suuri ympäris-

törrikollinen, mutta kaukomaille lentävä matkailija ei sitä ole.

Tänään moni on vaatimassa kansanedustajilta ilmastotekoja. Vaatimukseen voi kuitenkin liittyä se riski, että lisäpäästöleikkaukset yhdessä paikassa muuttuvat päästöjen kasvuksi toisessa paikassa, ja kokonaisuutena ongelma pahenee. Juuri näin ilmastopolitiikassa on tähän asti käynyt. Maailmassa käydään päästökauppaa eli myydään saastuttamisoikeuksia toisille.

Saastuttamisen avulla tehdään näin myös bisnestä. Toiset taas välttääkseen päästöjen aiheuttamia kuluja siirtävät tuotantonsa maihin, joissa ei olla niin tarkkoja saastuttamisen suhteen.

Meillä energia- ja ilmastokeskustelua ohjaa poliittinen tarkoitusperä: haja-asutus aiotaan panna ahtaalle. Selvästi enemmän päättäjiä kiinnostaa asian poliittinen puoli: syylliset ja sankarit, väärässä ja oikeassa olijat, kannatuksen säilyminen ja mediahuomio.

Merkille pantavaa on se, että historiassa on aina ollut tapana yhden asian tuputtaminen tieteilisenä tosiasiana. Yksisilmäisesti sitten vaaditaan muutosta ja syylistetään. 1960-luvulla pelättiin uutta jääkautta. Tutkijoiden huoli ilmaston viilenemisestä muuttui 1980-luvun alussa huoleksi

ilmaston lämpenemisestä. Sitteen pelättiin happosateita, 1986 tajuntaamme iski otsonikerroksen tuhoutuminen. Toisaalta, vaikka ongelman tunnistaa, siitä ei välttämättä seuraa, että olisi löytänyt siihen ratkaisun.

Sitten on tämä pandemia. Niin sanotut asiantuntijat ovat tärkeitä asioista eri mieltä. Ketä pitäisi uskoa? Auttavatko rokotukset? Milloin palaamme normaaliin? Mikä on seuraava uhka? Pelastuuko maailma? Entä mistä kaikki johtuu? – Se on kyllä tiedossa.

Näin on Herra puhunut. Maa kulottuu ja kuivuu, maanpiiri riutuu ja kuivuu, maan lailla taivaskin riutuu. Maa muuttuu saastaiseksi jalkojen alla, sillä sen asukkaat ovat hylänneet lain, rikkoneet käskyt, tehneet tyhjäksi ikuisen liiton. Siksi kirous syö maan, sen asukkaat saavat mak-saa teoistaan. (Jes. 24: 3–6.)

Jos odottaa tähän maailmaan satumaata, petetty varmasti. Unto Monosen tavoin katse on suunnattava muualle, toisen todellisuuteen. Siitä on myös ilmoitus:

Katso, minä luon uuden taivaan ja uuden maan. Menneitä ei enää muistella, ne eivät nouse mieleen. Ei, vaan te saatte iloita ja riemuita aina ja ikuisesti siitä, mitä minä luon. (Jes. 65: 17–18.)

Jaakko Parkkinen